

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 21/4376-7
Saksbehandler Knut Jost Arntzen

Utvalg	Møtedato
Utvalg for livsløp og kultur	14.10.2026
Kommunestyret	29.10.2026
Råd for eldre og personer med funksjonsnedsettelse	14.10.2026

Oppdatert plan for kulturplanen

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Kommunestyret vedtar «Revidert plan for arbeidet med ny kulturplan» slik den foreligger.

Vedlegg

Revidert plan for arbeidet med ny kulturplan

Sammendrag

Risør kommunes gjeldende kulturplan ble vedtatt i 2016 og gjaldt perioden 2016–2020. Arbeidet med en ny kulturplan ble startet opp i 2021, men førte ikke fram til en ny vedtatt plan.

Siden den gang har både kommunens overordnede planverk og de nasjonale rammene for kulturpolitikken endret seg. Endringer i kulturloven fra 1. juli 2025 stiller tydeligere krav til kommunenes kunnskapsgrunnlag og planlegging på kulturfeltet.

Det foreslås derfor at arbeidet med ny kulturplan videreføres med utgangspunkt i vedlagte «Plan for arbeidet med ny kulturplan 2026». Planen beskriver rammer og organisering for arbeidet, utvikling av kunnskapsgrunnlaget, medvirkning og framdrift.

Den nye kulturplanen skal omfatte kunst, kultur, idrett, fritid og frivillighet og foreslås utarbeidet med et langsiktig perspektiv på om lag 10–12 år.

Bakgrunn

Risør kommunes Kulturplan 2016–2020 ble vedtatt av bystyret 15. september 2016. Planen skulle være et kommunalt styringsdokument for kunst- og kulturpolitikken og sikre en helhetlig og langsiktig strategi for feltet. Den omhandlet blant annet kunst og kultur, bibliotek, kulturarenaer, kulturarv, idrett og frivillighet.

Ved behandlingen av kommunens planstrategi 2020–2024 ble det vedtatt å utarbeide en ny kulturplan. Ved sluttbehandlingen ble det lagt til grunn at «Møteplass Risør» skulle være en kulturplan med bred tilnærming til kulturfeltet, inkludert bibliotekplan, frivilligstrategi og strategi for idrett. Planen skulle også være et viktig grunnlagsdokument for rullering av kommuneplanen. Dette var utgangspunktet for planarbeidet som ble startet opp i 2021.

Det ble utarbeidet en egen plan for arbeidet med kulturplanen, som ble politisk vedtatt i desember 2021. Arbeidet ble organisert med kommunestyret som oppdragsgiver, kulturutvalget som styringsgruppe og en administrativ prosjektgruppe ledet av daværende kultursjef. Prosjektgruppen hadde deltakelse fra blant annet Risørhuset, biblioteket, eiendom, næring, samfunnsplanlegging, idrett og frivillighet.

Det ble gjennomført et omfattende innledende arbeid. Fra juni 2023 ble det avholdt seks prosjektgruppemøter, to åpne kulturplanmøter og egne møter med referansegrupper for blant annet idretten og kunstnere. Medvirkningen omfattet temaer som kultur i hverdagen, tilbud til barn og unge, møteplasser, inkludering og tilgjengelighet, opplevelsesnæring, kunst og kultur som næring, samarbeid, frivillighet, idrett og utviklingen av Risør som kunst- og kulturkommune. Innspillene ble dokumentert i møtereferater, presentasjoner og digitale oppsummeringer.

På bakgrunn av dette arbeidet ble det utarbeidet orienteringsnotater, reviderte framdriftsplaner og et foreløpig forslag til innholdsstruktur for kulturplanen. Materialet peker blant annet på Risørs kulturarv og identitet, kulturens samfunnsøkonomiske betydning, utfordringer og utviklingstrekk, kulturell infrastruktur, møteplasser og arenaer, mål for kultursatsingen og behovet for en handlings- eller tiltaksplan som kan følges opp i kommunens budsjett- og økonomiplanarbeid.

Prosessen førte ikke fram til en ny vedtatt kulturplan, blant annet som følge av kapasitetsmessige og organisatoriske endringer. Det foreliggende materialet og innspillene utgjør likevel et viktig kunnskapsgrunnlag og skal gjennomgå og vurderes med i det videre planarbeidet.

Siden 2021 har Kommuneplanens samfunnsdel 2023–2035 blitt vedtatt, og kulturloven er endret. Det er derfor behov for å oppdatere rammene for arbeidet før planprosessen videreføres.

Saksopplysninger

Kulturloven ble endret med virkning fra 1. juli 2025. Kommunene skal ha en skriftlig oversikt over status og utviklingsbehov på kulturfeltet og fastsette overordnede mål og strategier for feltet i arbeidet med planer etter plan- og bygningsloven. Målene og strategiene bør være egnet til å møte utfordringene som framgår av den skriftlige oversikten.

I forarbeidene til lovendringen framgår det at oversikten over status blant annet bør beskrive aktører og tilbud på kulturfeltet, organisering, forvaltning og samarbeidsstrukturer. Oversikten over utviklingsbehov bør blant annet beskrive utviklingstrekk som kan påvirke behovene over tid. Kunnskapsgrunnlaget får derfor en sentral plass i arbeidet med ny kulturplan. Arbeidet skal bygge videre på dokumentasjonen fra den tidligere planprosessen. Dette omfatter blant annet vedtatt plan for arbeidet, orienteringsnotater, reviderte framdriftsplaner, referater og presentasjoner fra prosjektgruppen, oppsummeringer fra åpne kulturplanmøter og referansegrupper samt det foreløpige forslaget til innholdsstruktur. Materialet skal systematiseres og vurderes opp mot dagens situasjon, slik at relevante analyser, problemstillinger og innspill videreføres, mens forhold som er endret siden innhenting, oppdateres.

Risør kommune samarbeider med Agder fylkeskommune om metodikk for lokal behovskartlegging av kulturaktiviteter og kulturarenaer. Metodikken vil være en viktig del av kunnskapsgrunnlaget, men må suppleres med andre kilder og metoder for å dekke hele bredden i planen.

Kartleggingen skal gi kunnskap om aktører, aktiviteter, tilbud, arenaer og anlegg, men også om aktørenes rammebetingelser og utviklingsbehov. Videre skal planarbeidet gi kunnskap om deltakelse, barrierer for deltakelse og utviklingstrekk som kan få betydning for feltet framover. Kunnskapsgrunnlaget skal dermed sammenstille eksisterende og ny kunnskap. Det skal blant annet synliggjøre kommunale tjenester og virkemidler, frivillige og profesjonelle kulturaktører, organisering og samarbeidsstrukturer, geografisk og sosial tilgjengelighet, bruk av kulturarenaer og anlegg samt kapasitet og vedlikeholds- og utviklingsbehov. Det skal også belyse hvordan befolkningsutvikling, kommuneøkonomi, digitalisering, klima- og miljøhensyn og endringer i frivilligheten kan påvirke kulturfeltet i planperioden.

Kunnskapsgrunnlaget skal også omfatte kommunens kunstsamling og praksis for registrering, bevaring, forvaltning, plassering og formidling av kommunens kunst. En stor del av kultur-, idretts- og frivillighetslivet i Risør skapes av frivillige organisasjoner, profesjonelle aktører og andre utenfor kommuneorganisasjonen. Dialog og medvirkning med disse aktørene vil derfor være en viktig del av kunnskapsinnhenting.

Innspillene fra de åpne møtene og referansegruppene i den tidligere prosessen skal brukes som et første grunnlag for videre dialog. Det skal samtidig gjennomføres ny og målrettet medvirkning for å kontrollere om behovene og prioriteringene fortsatt er relevante, fange opp nye aktører og utviklingstrekk og sikre deltakelse fra grupper som i mindre grad kom til orde tidligere. Barn og unge, frivillige lag og foreninger, profesjonelle kunst- og kulturaktører, idretten, innbyggere og relevante kommunale tjenester vil være sentrale målgrupper for medvirkningen.

Nærmere beskrivelse av kunnskapsgrunnlag, medvirkning, organisering, arbeidsform, dokumentasjon og framdrift framgår av vedlagte «Plan for arbeidet med ny kulturplan 2026». Arbeidet er delt inn i faser fra gjennomgang av eksisterende kunnskap og kartlegging, via medvirkning og analyse, til utvikling av mål og strategier, høring og sluttbehandling. Utvalg for livsløp og kultur skal involveres underveis, særlig når mål, strategier og prioriteringer utvikles.

Kulturplanen skal omfatte kunst, kultur, idrett, fritid og frivillighet. Kulturarv, lokalhistorie og lokal identitet skal inngå der dette har sammenheng med kulturfeltet. Kulturminneplanen foreslås ikke innarbeidet i kulturplanen, men vurdert som et eget planområde i forbindelse med kommende planstrategi.

Det legges opp til at kulturplanen skal ha et langsiktig perspektiv på om lag 10–12 år. Mål, prioriteringer og tiltak må samtidig kunne vurderes og justeres underveis i takt med endrede behov, økonomiske rammer og andre forutsetninger.

Økonomiske konsekvenser

Arbeidet med kulturplanen gjennomføres i hovedsak innenfor eksisterende administrative ressurser.

Eventuelle økonomiske konsekvenser av mål og tiltak som senere foreslås i kulturplanen, må vurderes gjennom kommunens ordinære budsjett- og økonomiplanprosesser.

Andre driftsmessige konsekvenser

Planarbeidet vil kreve administrative ressurser til gjennomgang og systematisering av eksisterende materiale, kartlegging, analyse, medvirkning, koordinering, dokumentasjon og utarbeidelse av planforslag. Arbeidet organiseres i hovedsak innenfor eksisterende organisasjon, med prosjektleder og en tverrfaglig prosjektgruppe. Planarbeidet foreslås gjennomført fra høsten 2026, med sikte på høring høsten 2027 og sluttbehandling ved utgangen av 2027 eller begynnelsen av 2028.

Vurderinger

Kommunedirektøren vurderer at det er behov for å videreføre arbeidet med ny kulturplan med utgangspunkt i dagens rammebetingelser og et oppdatert kunnskapsgrunnlag.

Risør har et omfattende kunst-, kultur-, idretts- og frivillighetsliv. En stor del av aktivitetene og tilbudene skapes av frivillige organisasjoner, profesjonelle aktører og andre utenfor kommuneorganisasjonen. For å kunne utarbeide relevante mål og strategier er det derfor nødvendig å ha kunnskap både om kommunens egne tjenester og om aktørene som skaper aktivitet, deres rammebetingelser og utviklingsbehov.

Endringene i kulturloven understøtter en kunnskapsbasert tilnærming til planarbeidet. Samarbeidet med Agder fylkeskommune gir kommunen tilgang til relevant metodikk og fagkompetanse.

Samtidig må kartleggingen suppleres med andre kunnskapskilder og lokal medvirkning for å gi et helhetlig bilde av feltet.

Kommunedirektøren vurderer at ny medvirkning bør være målrettet og bygge på spørsmålene som allerede er identifisert. Det vil redusere unødvendig dobbeltarbeid og samtidig gi mulighet til å kontrollere om tidligere vurderinger fortsatt er relevante. Det er særlig viktig å sikre god deltakelse fra barn og unge, frivillige lag og foreninger, profesjonelle kunst- og kulturaktører, idretten og grupper som møter økonomiske, sosiale, geografiske eller fysiske barrierer for deltakelse.

Kommunedirektøren vurderer at arbeidet som ble gjennomført i perioden 2021–2024 representerer en betydelig investering i kunnskapsinnhenting og medvirkning. Referater, presentasjoner, orienteringsnotater og innspill fra åpne møter og referansegrupper gir et viktig bilde av behov, muligheter og prioriteringer på kulturfeltet. Dette materialet bør derfor ikke erstattes av en helt ny prosess, men systematiseres og brukes som et tydelig utgangspunkt for det videre arbeidet. Samtidig er det nødvendig å kvalitetssikre tidligere innspill mot dagens situasjon. Kommunens økonomiske og organisatoriske rammer, overordnede planverk og nasjonale føringer er endret siden oppstarten i 2021. Det samme kan gjelde aktørbildet, bruken av arenaer, frivillighetens rammevilkår og innbyggernes behov. En videreføring av tidligere arbeid må derfor kombinere kontinuitet med oppdatert kunnskap og tydelige prioriteringer.

Kommunedirektøren vurderer videre at et langsiktig perspektiv på om lag 10–12 år kan gi kontinuitet og forutsigbarhet i kommunens arbeid med kunst, kultur, idrett, fritid og frivillighet. Den faseinndelte arbeidsformen gir en tydelig sammenheng mellom kunnskapsgrunnlag, medvirkning, politisk forankring og utvikling av mål og strategier. Utvikling av arenaer og anlegg, kunst- og kulturmiljøer, fritidstilbud, frivillighet og langsiktige samarbeid skjer over tid. Samtidig må planen kunne følges opp og justeres gjennom kommunens ordinære plan- og økonomiprosesser.

Det vurderes som hensiktsmessig at kulturminneplanen ikke innarbeides i den nye kulturplanen. Kulturarv, lokalhistorie og lokal identitet vil fortsatt være relevante tema, mens behovet for et eget planarbeid på kulturminneområdet vurderes i forbindelse med kommende planstrategi.

Klima og natur

Natur, friluftsliv og kulturlandskap har betydning både som arena for aktivitet og som del av Risørs kulturarv og identitet. Klima, natur og bærekraft vil derfor inngå som relevante perspektiver i planarbeidet. Dette skal ses i sammenheng med kommunens Miljøplan 2024–2030.

Folkehelse og levekår

Deltakelse i kultur-, idretts- og frivillighetsaktiviteter kan bidra til aktivitet, fellesskap, tilhørighet og mestring. Kunnskap om deltakelse og barrierer for deltakelse vil derfor være relevant også i et folkehelse- og levekårsperspektiv.

Barn og unge skal vies særskilt oppmerksomhet i kunnskaps- og medvirkningsarbeidet.

Kommuneplan

Kulturplanen skal ses i sammenheng med Kommuneplanens samfunnsdel 2023–2035 og øvrige relevante kommunale og regionale planer.

Kunnskapsgrunnlaget som utvikles gjennom kulturplanarbeidet vil også kunne brukes som grunnlag i kommunens videre overordnede planlegging.

Alternative vedtak

Utvalg for livsløp og kultur kan foreslå endringer i «Plan for arbeidet med ny kulturplan 2026» før saken oversendes kommunestyret.

Konklusjon

Kommunedirektøren vurderer at vedlagte «Plan for arbeidet med ny kulturplan 2026» gir et godt grunnlag for det videre arbeidet med ny kulturplan.

Planprosessen legger opp til at mål, strategier og prioriteringer utvikles på bakgrunn av kartlegging, kunnskapsinnhenting og medvirkning, med politisk involvering underveis. Den faseinndelte arbeidsformen og kravene til dokumentasjon skal gjøre sammenhengen mellom kunnskapsgrunnlaget og det endelige planforslaget tydelig. Kommunedirektøren anbefaler at planen for arbeidet vedtas slik den foreligger.